

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 23. června 2022

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

KOČKY DIVOKÉ NA MORAVSKO-SLOVENSKÉM POMEZÍ OHROŽUJE KŘÍŽENÍ S KOČKOU DOMÁCÍ, PROKÁZAL GENETICKÝ VÝZKUM

Křížení s kočkou domácí je jeden z faktorů, který zásadně ohrožuje evropské populace vzácné kočky divoké. Míra hybridizace se mezi různými oblastmi Evropy liší. Díky společnému přeshraničnímu projektu *Hledáme kočku, pozor, divokou!* jsou dnes k dispozici první důkazy, že se jedinci kříží i v karpatské populaci na moravsko-slovenském pomezí.

Křížení kočky divoké s domácími kočkami je problém. „Ztráta genetické čistoty kvůli křížení s kočkou domácí může způsobit ztrátu některých lokálních adaptací nebo zvýšit přítomnost škodlivých mutací, které se ve vyšší míře vyskytují u přešlechtěných domácích koček,“ uvádí zooložka Jarmila Krojerová z Ústavu biologie obratlovců AV ČR, která se dlouhodobě věnuje genetickým analýzám u kočky divoké a rysa ostrovida. „Naše výsledky ukazují, že výskyt hybridů je alespoň v některých oblastech Slovenska vyšší než například v Německu,“ dodává. Nejvyšší výskyt hybridních jedinců byl vykázan v oblasti Strážovských vrchů, které leží naproti Bílým Karpatům přes údolí řeky Váh. Vědci zde zaznamenali čtyři hybridy, jež tvoří 15 % z celkové populace zdokumentované v této oblasti.

V Německu rozsáhlý monitoring odhalil, že podíl hybridních jedinců činí maximálně 3,5 %. Z evropských zemí je nejhorší situace ve Skotsku, kde tento problém způsobil zánik geneticky čisté populace kočky divoké a tamější lesy nyní obývají vesměs kříženci. O záchranu druhu se tam v současnosti snaží pomocí reintrodukce z chovů v zoologických zahradách (projekt [SWAforLIFE](#)).

Kočka divoká versus kočka domácí

V Česku se kočka divoká vyskytuje v jihozápadních Čechách, kam se šíří z Německa, a na moravsko-slovenském pomezí, tam se karpatská populace rozšiřuje ze Slovenska. Jde o skrytý žijící druh, který může snadno unikat pozornosti, a to i v důsledku záměny s domácími mourky. „Rozlišování koček divokých a koček domácích na základě vzhledu může být problematické, obzvláště pro laickou veřejnost. Výskyt hybridů toto rozlišování významně komplikuje i odborníkům,“ říká zoolog Martin Duřa z Hnutí DUHA Šelmy a Ústavu ekologie lesa LDF MENDELU, který koordinuje monitoring kočky divoké v Javorníkách, kde zatím kříženci zachyceni nebyli.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Alena Fornůsková
Ústav biologie obratlovců AV ČR
fornuskova@ivb.cz
+420 605 464 704

Kočka domácí pochází z příbuzného druhu – kočky plavé, která se vyskytuje v severní Africe a na Blízkém východě. Dnes je považována za samostatný druh. Do kontaktu s evropskou kočkou divokou se dostala zhruba před dvěma tisíci lety, kdy ji do Evropy přivezli starověcí Římané. Oba druhy se mohou bez problémů vzájemně křížit a mít plodné potomstvo.

„Jistotu při určení míry hybridizace nám poskytuje až správně provedená analýza DNA. Zatím byli hybridní jedinci zachyceni jen v karpatské populaci, nikoli v populaci v jihozápadních Čechách, tam je ale monitoring zatím mnohem méně intenzivní,“ vysvětluje Jarmila Krojerová.

„ Páření dokazuje, že se hybridní jedinci dále zapojují do reprodukce, čímž šíří cizorodé geny do dalších generací. “

Ke křížení dochází většinou v oblastech, kde je divokých koček méně a zároveň se v lesním prostředí vyskytují zdivočelé nebo toulající se kočky domácí. V Bílých Karpatech (na slovenské straně) dokonce fotopast zachytila hybridního samce při páření se samičí kočky divoké. *„Páření dokazuje, že se hybridní jedinci dále zapojují do reprodukce, čímž šíří cizorodé geny do dalších generací,“* říká Pavel Dekař z Hnutí DUHA Šelmy, který se monitoringu kočky divoké v Bílých Karpatech věnuje již několik let.

„Podrobný monitoring kočky divoké pomocí chlupových pastí a fotopastí s následným využitím analýzy DNA je jedinou možností, jak nejen odhalit podíl hybridních jedinců, ale také zjistit početnost kočky divoké či mapovat přítomnost koček domácích v lesním prostředí,“ dodává Branislav Tám ze slovenské NZOO Bojnice, který koordinuje monitoring v oblasti Strážovských vrchů.

Projekt *Hledáme kočku, pozor, divokou!*, který realizují Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR, Národní zoologická zahrada Bojnice a Hnutí DUHA Šelmy, je finančně podpořen z programu přeshraniční spolupráce Interreg V-A SK-CZ 2014-2020. Zaměřuje se na výskyt tohoto vzácného živočicha především na moravsko-slovenském pomezí, ale zoologové sbírají informace o výskytu kočky divoké i z jiných částí České republiky a Slovenska. Ačkoli projekt v letošním roce končí, vědci chtějí v monitoringu pokračovat. Významně může pomoci i veřejnost.

Chcete nám pomoci? Viděli jste v přírodě kočku divokou? Našli jste sraženou kočku se znaky kočky divoké? Můžete nás informovat na www.kockadivoka.cz nebo stopy@selmy.cz, popřípadě se přímo ozvat koordinátorům.



INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA



**EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA**
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Více informací:

Jarmila Krojerová

Ústav biologie obratlovců AV ČR

Ústav zoologie, rybářství, hydrobiologie a včelařství AF MENDELU

krojerova@ivb.cz

+420 737 609 004

Martin Duřa

Hnutí DUHA Šelmy

Ústav ekologie lesa LDF MENDELU

martin.dula@hnutiduha.cz

+420 770 137 635

Branislav Tám

Národní zoologická zahrada Bojnice

branislav.tam@zoobojnice.sk

+421 903 807 254